

Nærings- Og Fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep

0032 OSLO

Saksbehandler: Liv Holmefjord
Telefon: 95756137
Seksjon: Fiskeridirektøren
Vår referanse: 16/11454
Deres referanse: 16/3420-25
Vår dato: 01.11.2016
Deres dato: 07.09.2016

REGJERINGENS HAVSTRATEGI - INNSPILL FRA FISKERIDIREKTORATET

Sats på biologisk produksjon

Olje- og gassnæringen vil ha en avtagende betydning for norsk økonomi, verdiskaping, sysselsetting og velferd. Andre næringer må få økt betydning for å sikre velferden i framtiden. Her vil øvrige havbaserte næringer kunne spille en nøkkelrolle.

Verdens befolkning forventes å øke fra 7 til 9 milliarder innen 2050. Vekst i den globale landbaserte produksjonen for å skaffe mat til den økte befolkningen vil ha klare begrensninger i form av tilgjengelig dyrkbart areal og tilgang på tilstrekkelige mengder rent ferskvann.

Klodens overflate består av 70 % hav, og havet står for 50 % av den naturlige biologiske produksjonen på jorden. Bare 2 % av dagens matproduksjon kommer i dag fra havet. Havet har således et enormt potensial for økt produksjon av mat og andre produkter basert på biologisk produksjon, og norske farvann har særlig gode naturgitte forutsetninger i denne sammenheng.

Satsing på mat, fôr og annen biologisk produksjon anbefales derfor å utgjøre det overordnede grepet i regjeringens havstrategi. All utnyttelse av havet og dets ressurser anbefales avstemt og tilpasset et slikt perspektiv.

En grunnleggende forutsetning for satsing på biologisk produksjon er et rent og rikt hav. Økologisk bærekraft vil derfor måtte være en overordnet premiss og ha konsekvenser for resten av strategien.

Utnyttelse av havets ressurser, og bruk av havet som produksjonsområde, må være grunnleggende forankret i økologisk bærekraftige prinsipper. I tillegg vil en slik strategi måtte innebære en bred nasjonal og internasjonal satsing på å begrense tilførsel av alle typer nye og gamle fremmedstoffer, plast og annet søppel til det marine miljø. Og på opprydning der det er mulig. Mye av fremmedstoffene i våre farvann er langtransporterte, i dette arbeidet må Norge derfor ha som ambisjon å ta en internasjonalt ledende rolle.

Høsting

De store fiskebestandene våre er gjennomgående i god forfatning, fornuftig beskattet og forvaltet. Videre utvikling av høstingsstrategier, utnyttelse av restråstoff etc. gir muligheter for økt verdiskaping. Innen høsting vil likevel potensialet for næringsutvikling og økt verdiskaping særlig kunne ligge i uutnyttede muligheter for høsting på lavere trofisk nivå, spesielt raudåte og mesopelagisk fisk. Slik høsting kan bidra til dekning av et økende behov for marint råstoff i oppdrettsfôr. På høyt trofisk nivå vil voksende bestander av hval, som i tillegg til å være en økende konkurrent i beskatningen av fisk, også kunne utgjøre et uutnyttet potensial for høsting og verdiskaping.

Klimaendringer vil kunne representere både trusler og nye muligheter for fiskeriene. Bestander vil kunne endre produktivitet og utbredelsesområde, nye arter vil kunne komme inn fra sør. Sammen med konsekvenser av havforsuring kan dette representere betydelige kunnskaps- og forvaltningsutfordringer i årene fremover.

Utvikling av bioprospektering basert på marine genressurser er en særegen form for høsting med et stort men foreløpig ukjent verdiskapingspotensial. En viktig utfordring blir å sikre nasjonal kontroll over disse verdiene.

Havbruk

Oppdrett av laks og regnbueørret i åpne merder i kystsonen har hatt en fantastisk produksjonsutvikling de siste ti-årene, i takt med at en lang rekke utfordringer knyttet til avl, sykdom, fôr, produksjonsteknologi osv. har vært løst basert på forskningsbasert kunnskap.

Næringen er imidlertid kommet i en fase der rask vekst har medført voksende miljøutfordringer, utfordringer som etter hvert også innebærer økte produksjonsutfordringer. Dette dreier seg ikke bare om rømming, lus og resistensutvikling, men om økt omfang av virussykdom og utslipp av ulike miljøgifter (jf. blant annet Riksrevisjonens undersøkelse av havbruksforvaltningen, se Riksrevisjonens Dokument 3:1 (2016-2017)). En offensiv havstrategi vil måtte innebære en politisk vilje til å begrense vekstambisjonene for oppdrett av laks inntil kunnskaps- og forvaltningsutviklingen er kommet dit at disse utfordringene lar seg kontrollere.

Norsk havbruksproduksjon er i dag ensidig basert på laksefisk. Havstrategien må åpne for tilrettelegging av næringsutvikling også basert på andre arter, inkludert skjell og makroalger.

Sammenlignet med de fleste andre kyststater har Norge et vesentlig konkurransefortrinn i form av en stor, skjermet kystsoner med rent, kaldt vann. Utviklingen i laksenæringen viser imidlertid at selv den norske kystsonen har sine klare begrensninger som produksjonslokale for havbruk. Både åpenbare økologiske begrensninger, og i form av interessekonflikter med andre brukere av kystsonen.

Den virkelig store veksten i verdens matproduksjon fra havet vil måtte skje utenfor kystsonene. Her vil Norge kunne ha et meget stort konkurransefortrinn basert på koblingen mellom kompetanse fra norsk offshorenæring og havbruk. På samme måte som dagens havbruksnæring allerede har lagt til rette for en betydelig eksportorientert leverandørindustri,

vil en slik kobling legge til rette ikke bare for verdiskaping fra økt norsk matproduksjon, men også for eksport av kunnskap og teknologiske løsninger til et globalt marked.

Forskning og forvaltning

Utviklingen i fiskeri- og havbruksnæringen hadde ikke vært mulig uten den betydelige satsingen som har vært på forskning og kunnskapsbasert forvaltning. Utviklingen i havbruksnæringen spesielt, har imidlertid nå gått så raskt at situasjonen i dag er preget av store kunnskapshull som må fylles dersom en skal løse næringens miljøutfordringer. Havbruksforvaltningen er i dag kunnskaps- og kompetansemessig på etterskudd av utviklingen, og havstrategien må ha en spesiell oppmerksomhet rettet mot å løse disse utfordringene. I tillegg kommer selvsagt behovet for forskning for å kunne realisere helt ny nærings- og forvaltningsutvikling innen havbruk, fiskeri og bioprospektering. Kunnskap om havbunnen, terreng, geologi og ikke minst biologi, er avgjørende for å kunne realisere det verdiskapingspotensialet som ligger i havbruksnæringen fremover på en bærekraftig måte. Forsvarets regler om hemmelighold av detaljerte dybde-data er for tiden under revisjon og et fortsatt hemmelighold vil være et effektivt hinder for en bærekraftig realisering av næringens verdiskapningspotensiale.

Den enhetlige forvaltningen innen fiskeri har vist seg, tross ulike interesser som skal ivaretas, å fungere effektivt slik den er organisert i dag. Havbruk kan i sin karakter fremstå som en mer kompleks næring å forvalte, med behov for flere faglige avveininger og med flere kryssende interesser. Det er imidlertid et faktum at havbruksforvaltningen over tid er blitt stadig mer fragmentert, med mange forvaltningsinstanser involvert, noe som oppleves som en hemsko for næringsutvikling og verdiskaping. Arbeidet med Regjeringens havbruksstrategi vil være en god anledning til å se nærmere på om havbruksforvaltningen er organisert på en optimal måte, sett i lys både av de store utfordringene og de store utviklingsmulighetene for næringen.

En satsing på økt verdiskaping fra havet vil uunngåelig innebære et økt omfang av avveininger mellom kryssende interesser, både innbyrdes mellom ulike næringsinteresser, og med bevaring av biodiversitet og naturmangfold. For å håndtere dette vil det være behov for et planverktøy for havet. Med forvaltningsplanene for henholdsvis Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen er det etablert et tverrsektorielt samarbeid om våre havområder. Dette bør kunne videreutvikles, men da med et mandat om tilrettelegging for bærekraftig næringsutvikling og verdiskaping som hovedformål.

Med hilsen

Liv Holmefjord
fiskeridirektør

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift

Mottakerliste:

Nærings- Og Fiskeridepartementet Postboks 8090 Dep 0032 OSLO